

Vesiviisas Lammasjärvi – hanke

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen Maakunnan- ja Ruukinrannan alueella tulva- ja hulevesien hallinnan keinoin

Khall 20.01.2026

21/10.03.01.03.00/2026

Valmistelija Tekninen johtaja Jari Juntunen, puh. 0447255254

Ilmastonmuutoksen seurauksena Kuhmon alueella esiintyy yhä useammin sään ääri-ilmiöitä, kuten rankkasateita ja tulvia.

Kuhmon Lammasjärven Maakunnan- ja Ruukinrannan alue sijoittuu Kuhmon kaupunkikeskustan välittömään läheisyyteen ja alue on yksi kuhmolaisten keskeisin virkistysalue. Maakunnan- ja Ruukinrannan välittömään läheisyyteen sijoittuu useita kulttuurihistoriallisesti arvokkaita kohteita, kuten Kuhmo -talo, kirkon ympäristö sekä hautausmaa.

Lammasjärven ranta-alueet ovat erityisen alttiita tulvaveden nousulle, mikä uhkaa alueen asutusta, infrastruktuuria sekä virkistys- ja elinkeinotoimintaa.

Tulva- ja hulevesien hybrdivaikutuksen arvioimiseksi tarvitaan kokonaisvaltainen kehittämissuunnitelma hule- ja tulvavesien yhteisvaikutuksen hallitsemiseksi tulevaisuuden ilmastoskenaariot huomioiden.

Tämä näkökulma huomioon ottaen Kuhmon kaupunki on laatinut hankehakemuksen Euroopan aluekehitysrahaston hankehakuun, joka sijoittuu Toimintalinjan 2: Hiilineutraali Suomi

Erityistavoite 2: Ilmastonmuutokseen sopeutuminen sekä monipuolisten viherrakenteiden, luontopohjaisten ratkaisujen hyödyntäminen ja ennakoiva maankäytön suunnittelu –toimintalinjaan.

Hankkeen tavoitteena on kehittää tulevaisuuden ilmastoskenaariot huomioiva, luontopohjaisia toteutusmenetelmiä hyödyntävä ratkaisu tulva- ja hulevesien hallintaan Kuhmon kaupunkikeskustassa. Luontopohjaisia ratkaisujen avulla tasoitetaan tulvahuippuja ja tarjotaan monipuolisia elinympäristöjä useille lajeille.

Hankkeen toisena tavoitteena on kehittää paikkatietopohjaiset analyysimenetelmät hulevesimäärän monitavoitteiselle arvioinnille, joka huomioi olevan kaupunkirakenteen, viherverkoston sekä tulevaisuuden ilmastoskenaariot.

Kolmantena tavoitteena on myös tuottaa tietoa Lammasjärveen johtavien hulevesireittien valuma-alueiden tilasta, kaupunkirakenteen mahdollisuuksista hulevesien laadullisen hallinnan toteuttamiselle sekä tulevaisuuden vesienhallinnan tilanteesta.

Neljäntenä tavoitteena on myös mallintaa Lammasjärven tulva-alueet tulevaisuuden ilmastoskenaarioihin nojautuen.

Paikkatietopohjaisten analyysien tuloksiin nojautuen, viidentenä tavoitteena on laatia kokonaisvaltainen hulevesien hallinnan kehityssuunnitelma Maakunnan- ja Ruukinrantaan johtavien ja Lammasjärveen purkavien hulevesireittien valuma-alueiden sekä Lammasjärven tulva-alueen osalta.

Hankkeen kuudentena tavoitteena on pilotoida hule- ja tulvavesien laadullisia vesien käsittelyn menetelmiä. Pilottikohteeksi valitaan Maakunnan- ja Ruukinranta, johon suunnitellaan ja toteutetaan luontopohjaisiin suunnitteluratkaisuihin perustuvia hybridiratkaisuja hule- ja tulvavesien hallinnalle.

Hankkeen suunnitellut toimenpiteet:

1. Tulva-alueanalyysi Lammasjärvelle
 - Paikkatietopohjainen mallinnus Lammasjärven tulevaisuuden tulva-alueelle eri ilmastoskenaariot huomioiden
2. Hulevesien valuma-aluekohtainen tarkastelu
 - Nykytilan ja tulevaisuuden ilmastoskenaarioiden vertailu hulevesien määrään
 - Hulevesimäärien laskenta Maakunnan- ja Ruukinrannan hulevesien purkupisteissä koko sen valuma-alueen osalta
 - Kaupunkirakenteen kehittymisen vaikutus hulevesien määrään
 - Viherveston potentiaalin arviointi hulevesien laadulliseen ja määrälliseen hallintaan
3. Hulevesireittien kehittämissuunnitelman laatiminen
 - Määritellään hulevesiratkaisujen laadullisen hallinnan potentiaaliset alueet koko valuma-alueelta
 - Tarkastellaan yleisimpien luontopohjaisten hulevesien laadullisen hallinnan menetelmiä ja niiden soveltuvuutta Kuhmoon
 - Laaditaan kehittämissuunnitelma Maakunnan- ja Ruukinrantaan purkaville hulevesireiteille valuma-alueiden sekä Lammasjärven tulva-alueen osalta. Kehityssuunnitelmassa osoitetaan hule- ja tulvavesien hallinnan sijainti ja laajuus sekä vaihtoehtoiset toteutustavat.
 - Järjestetään kaikille avoin yleisö- ja keskustelutilaisuus, jossa kehityssuunnitelma ja hanke esitellään.
4. Hule- ja tulva-alueiden pilottikokeilu, pilottialueen toteutussuunnittelu ja toteutus sekä ratkaisun toimivuuden seuranta
 - Tehdään hulevesien nykytilan laadunmittaus alueella 1 mittausta/purkupiste. Tiedot dokumentoidaan ja analysoidaan vertailuarvoja varten.
 - Valitaan laadittuun kehittämissuunnitelmaan perustuen, Maakunnan- ja Ruukinrannan alueelta potentiaalisimmat hule- ja tulvavesiratkaisujen alueet pilottikohteiksi
 - Laaditaan toteutussuunnitelmat valituille pilottikohteille. Toteutussuunnitelma sisältää myös luontopohjaisten ratkaisujen toteuttamisen
 - Pilottikohteiden toteutus eri ratkaisulla
 - Tarkkaillaan ratkaisujen toimivuutta ja arvioidaan ratkaisujen käyttökelpoisuutta
5. Hankkeen raportointi
 - Hankkeesta laaditaan loppuraportti, jossa esitellään kuvaus hankkeen suunnittelusta ja toteutuksesta sekä hankkeen onnistumista suhteessa tavoitteisiin.

- Raportissa esitellään hankkeessa kehitetyistä analysointi- ja toteutusratkaisuista johdettuja jatkokehitysmahdollisuuksia sekä mahdollisuuksia hyödyntää pilottikohteissa toteutettuja ratkaisuja muualla kaupungin alueella
- Hankeraportti viedään kaupunginvaltuustolle tiedoksi ja julkaistaan kaupungin verkkosivuilla. Raportin tiivistelmä pyritään julkaisemaan myös valtakunnallisessa alan lehtijulkaisussa, kuten Viherympäristö-lehdessä.

Hankkeen kustannusarvio

Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 197 250 €. Haettavan EU- ja valtion rahoituksen osuus on 74,34 % kokonaiskustannuksista, yhteensä 146 636 € ja kaupungin osuus 25,66 %, yhteensä 50 614 €. Hanke on suunniteltu toteutettavaksi vuosien 2026-2028 aikana siten, että kokonaisrahoitus olisi v. 2026 yht. 48 276 € ja kuntaosuus 9 655 €, kokonaisrahoitus v. 2027 yht. 143 867 € ja kuntaosuus 39 938 € ja kokonaisrahoitus v. 2028 yht. 5 107 € ja kuntaosuus 1 021 €.

Hanketta ei ole huomioitu vuoden 2026 talousarviossa, mutta se voitaisiin toteuttaa saatuaan myönteisen hanketukipäätöksen vuoden 2026 kuntaosuuden osalta elinvoiman kehittämismäärärahoilla ja vuosien 2027 ja 2028 osalta talousarvioon osoitettavilla määrärahoilla.

Hankehakemuksen käsittelyä varten tulee Kuhmon kaupungin päättää sitoutumisestaan hankkeeseen.

Teknisen johtajan esitys:

Kuhmon kaupunki päättää sitoutua Vesiviisas Lammasjärvi -hankkeeseen ja sen toteutukseen, jos hanke saa myönteisen hanketukipäätöksen.

Esittelijä Kaupunginjohtaja Juntunen Juhana

Päätösehdotus

Kuhmon kaupunginhallitus päättää, että Kuhmo sitoutuu Vesiviisas Lammasjärvi – hankkeeseen ja sen toteutukseen, jos hanke saa myönteisen hanketukipäätöksen.

Päätös